

PREDGOVOR

Stjecajem okolnosti, prije pet godina, kada se obilježavala dvadeseta godišnjica rada Akademijine znanstvenoistraživačke jedinice u Varaždinu, u članku *Prilog bibliografiji objavljenih radova 1986. – 2003.*, koji je objavljen u *Radovima* br. 14–15, ukazao sam na okolnosti koje su prethodile osnivanju Akademijina Zavoda, a posebno na bogatu izdavačku i ostale djelatnosti toga zavoda. Od tada je prošlo samo pet godina i danas, kada se obilježava četvrt stoljeća rada varaždinskog Zavoda, sa zadovoljstvom sam prihvatio zamolbu da napišem predgovor ovom broju časopisa *Radova*, tim više što je to prilika da se podsjeti i na 95. godišnjicu rođenja njegova dugogodišnjeg voditelja akademika Andre Mohorovičića te 15. godišnjicu objavljivanja knjige Rudolfa Horvata *Povijest grada Varaždina*. Osim toga u proteklih pet godina nastavljen je intenzivna aktivnost Zavoda, tako da se ranije ocjene o cjelokupnom radu Zavoda moraju znatno promijeniti, i to nabolje.

Na početku želio bih citirati što su o radu Zavoda već spomenute 2003., uz ostalo, kazali vodeći ljudi Županije i Grada Varaždina, koji su ujedno i suosnivači Zavoda (prema tekstu koji je objavljen u prigodnoj publikaciji mr. sc. Ivana Grabara posvećenoj obilježavanju dvadesete godišnjice Zavoda). Tako tadašnji, a i sadašnji župan Varaždinske županije dr. sc. Zvonimir Sabati piše: *... Želim naglasiti da je tu svoju zadaću Zavod Hrvatske akademije u Varaždinu uspješno realizirao, a siguran sam da će to i ubuduće još uspješnije činiti. Knjiga je argument za sve što se ostvarilo, ali ona je i poticaj za buduće aktivnosti Zavoda i njegovih brojnih suradnika. Zato u ime Varaždinske županije izražavam zahvalnost Hrvatskoj akademiji i njezinom Zavodu, koji su nas u ovih dvadeset godina podarili iznimnim spoznajama o nama samima, ali i potaknuli nova istraživanja...* U pohvalama radu Zavoda pridružio mu se i gradonačelnik grada Varaždina dr. sc. Ivan Čehok ovim riječima: *... Za razumijevanje i snalaženje u svim tim promjenama u izgradnji demokratskog društva, ali također za održavanje kontinuiteta znanstvenoistraživačkog rada, djelovanje Zavoda u Varaždinu, imalo je neprocjenjivo veliko značenje. Ne pateći od sindroma provincijalnosti, Zavod je imao snagu i način*

okupljati sve relevantne i recentne znanstvene potencijale sjeverozapadne Hrvatske etablirajući se kao izvorište discipliniranog i sistematskog znanstvenog rada. Potičući mnogim metodama znanstvenike širokog spektra interesa na istraživanje prošlosti i sadašnjosti Varaždina i njegove šire regije, Zavod je postao ugledna institucija, nezaobilazna u stalnom izgrađivanju fundusa znanja prijeko potrebnog za poimanje naše povijesti, ali i planiranje budućnosti....

Da su te ocjene i očekivanja u potpunosti opravdane, svjedočimo u još većoj mjeri i danas, dvadeset pet godina nakon osnivanja Zavoda. To potvrđuje dosadašnja izdavačka djelatnost Zavoda, kako redovitih, tako i povremenih edicija, ali isto tako i organizacija brojnih znanstvenih skupova te, što je posebno važno, povezivanje i sudjelovanje u radu Zavoda velikog broja znanstvenika i umjetnika s ovoga područja (preko 400 suradnika). Danas više nego prije pet godina možemo potvrditi da je Zavod u potpunosti ispunio svoju osnovnu zadaću i da je postao nosilac znanstvenoistraživačkog i umjetničkog rada ne samo na području Varaždina, već i na širem području sjeverozapadne Hrvatske (Čakovec, Koprivnica, Ivanec, Lepoglava, Ludbreg, Varaždinske Toplice).

Te se tvrdnje mogu potkrijepiti sljedećim činjenicama. Izdavačka djelatnost Zavoda započela je 1986. godine, kada je tiskan prvi broj časopisa *Radovi* Zavoda za znanstveni rad Hrvatske akademije u Varaždinu. U protekle dvadeset dvije godine izlaženja časopis *Radovi*, uključujući i ovaj svezak, tiskan je u ukupno 19 brojeva, od čega 5 pojedinačnih brojeva i 7 dvobroja. Ukupni opseg *Radova* iznosi 3.985 stranica s čak 260 autorskih priloga. Objavljeni prilozi visoke su znanstvene i umjetničke razine s obzirom na to da, u skladu s pravilima Hrvatske akademije, moraju proći recenzentski postupak u razredima Akademije te biti uređeni prema standardima za znanstvene publikacije. U prilogu ovog broja daje se popis svih izdanja (časopisa *Radovi* i posebnih izdanja) Zavoda Hrvatske akademije u Varaždinu. Želja je Uredništva *Radova* da se svake godine izdaje po jedan broj časopisa, tako da se osigura redovitost izlaženja i napusti praksa dvobroja.

Uvid u teme koje su obrađene u pojedinim svescima *Radova* potvrđuje izuzetnu raznolikost i širok znanstveni interes koji pokriva gotovo sva područja znanosti i umjetnosti. Isto tako u *Radovima* je objavljen velik broj priloga o istaknutim pojedincima s ovoga područja, i to o Vatroslavu Jagiću, Antunu Vramcu, Ivanu Kukuljeviću Sakcinskom, Stjepanu Vukoviću, Metelu Ožegoviću, Stjepanu Glavaču, Petru Zrinskom i Franu Krsti Frankopanu,

Ferdinandu Konščaku, Matiji Smodeku, Matiji Valjevcu, Miroslavu Krleži i drugima te suvremenicima Miroslavu Šicelu i Joži Skoku.

Ovaj, 19., broj *Radova* sadrži 17 priloga, i to više priloga posvećenih obilježavanju 180. godišnjice Glazbene škole u Varaždinu, ali isto tako donosi i više prikaza o životu i radu istaknutih pojedinaca iz hrvatske povijesti uz obilježavanje njihovih godišnjica, kao što su Marin Držić, J. J. Strossmayer, Franjo Rački i Andrija Štampar. Objavljuje se, uz ostalo, i prikaz rada Gradske knjižnice Varaždina u posljednjih šezdeset godina, zatim rad *Lalangue i Krleža – Novo poglavlje u genezi Balada* te prilog *Represivna zaštita polikromirane drvene plastike*.

Osim svoje stalne serije, časopisa *Radovi*, Zavod je u razdoblju od 1989. do kraja 2008. objavio čak 28 posebnih izdanja i zbornika radova sa znanstvenih skupova. U taj broj uključene su i dvije knjige koje su pripremljene za tisak, i to *Franjo Koščec i njegovo djelo te Varaždin i sjeverozapadna Hrvatska u radovima akademika Andre Mohorovičića*. Ukupni opseg posebnih izdanja i zbornika radova sa znanstvenih skupova iznosi 6.700 stranica s 497 autorskih priloga.

Podjednako tako impresivni su i uglavnom nepoznati podaci o ostalim oblicima rada u proteklih 25 godina Zavoda. Tako je Zavod organizirao 30 znanstvenih skupova u samostalnoj organizaciji, nadalje 15 skupova u suorganizaciji s drugim ustanovama s područja sjeverozapadne Hrvatske te 10 stručno-znanstvenih skupova, odnosno ukupno 55 skupova. Osim toga u istom su razdoblju održana 34 predstavljanja knjiga, predavanja, odnosno izložbe.

Obilježavajući spomenutu godišnjicu svoga rada, Zavod je odlučio izdati posebnu publikaciju posvećenu akademiku Andri Mohorovičiću, koji je od osnivanja Zavoda 1983. do svoje smrti 2002. bio njegov voditelj, i na taj način zahvaliti tom velikom prijatelju grada Varaždina i neumornom promicatelju znanstvenog i umjetničkog rada u Varaždinu i sjeverozapadnoj Hrvatskoj. U toj će se publikaciji objaviti Mohorovičićevi znanstveni radovi koji se odnose na ovo područje, ali isto tako i drugi prilozi, kao što su brojni predgovori u edicijama Akademijina Zavoda u Varaždinu ili u knjigama drugih izdavača te njegovi govori na znanstvenim i drugim skupovima održanim u Varaždinu, odnosno u drugim gradovima sjeverozapadne Hrvatske.

U ovim napomenama slobodan sam podsjetiti i na izuzetan kulturni događaj od prije petnaest godina, a koji je današnjim čitateljima uglavnom nepoznat. Riječ je o objavljivanju knjige vrsnog povjesničara dr. Rudolfa Horvata *Povijest grada Varaždina*. Taj je rukopis gotovo jedno stoljeće bio nepoznat

široj čitalačkoj publici, s obzirom na to da je rad na rukopisu započet davne 1909. godine, kada je obilježena 700. godišnjica proglašenja Varaždina slobodnim kraljevskim gradom i kada je Gradsko poglavarstvo zamolilo dr. Rudolfa Horvata da napiše povijest grada Varaždina. On se tome spremno odazvao i, kao što je na svečanom predstavljanju knjige rekao akademik Andre Mohorovičić, "uložio neviđeni trud, znanje, erudiciju i ljubav da stvori ovo djelo". Međutim, povijesne i društvene prilike odgodile su tisak tog rukopisa, koji se godinama nalazio u arhivu Gradskog muzeja, sve do 1993., kada je on zajedničkim trudom Akademijina Zavoda i Grada Varaždina, tiskan i predstavljen čitalačkoj publici.

I na samom kraju ostaje zadovoljstvo zbog saznanja da je u proteklih 25 godina Akademijin Zavod u Varaždinu učinio velik iskorak u poticanju znanstvenoistraživačkog rada, organizaciji znanstvenih skupova te bogatoj izdavačkoj djelatnosti, kako u Varaždinu, tako i na širem području sjeverozapadne Hrvatske. Poželimo našem slavljenuku da s jednakim marom nastavi i u godinama koje su pred nama!

Prof. dr. sc. Slobodan Kaštela